

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO W OLEŚNIE W REJONIE ULICY ROLNICZEJ**

Jacek Wolanin
mgr inż. Jacek Wolanin

opracowanie:
mgr inż. Tomasz Dryjański
mgr inż. Jacek Wolanin

Wrocław, lipiec 2019 r. – sierpień 2020 r.

Spis treści

I.	WSTĘP	str. 2
1.	Podstawa prawna opracowania	str. 2
2.	Cel opracowania	str. 2
3.	Powiązania projektu planu z innymi dokumentami	Str. 3
II.	ZAKRES OPRACOWANIA, WYKORZYSTANE MATERIAŁY, METODY SPORZĄDZENIA PROGNOZY	str. 3
III.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA	str. 4
1.	Charakterystyka stanu i funkcjonowania środowiska	str. 4
1.1.	Lokalizacja terenu	str. 4
1.2.	Położenie fizyczno-geograficzne i geomorfologia terenu	str. 4
1.3.	Warunki klimatyczne	str. 5
1.4.	Hydrografia terenu	str. 6
1.5.	Szata roślinna i świat zwierzęcy	str. 6
2.	Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym oddziaływaniem	str. 7
2.1.	Emisja hałasu	str. 7
2.2.	Zanieczyszczenie środowiska wodnego, gruntu oraz warstwy glebowej	str. 7
2.3.	Zanieczyszczenie powietrza	str. 7
2.4.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń projektu planu	str. 8
2.5.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności w odniesieniu do obszarów chronionych na podstawie <i>ustawy o ochronie przyrody</i>	str. 8
2.6.	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu	str. 10
2.7.	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	str. 11
IV.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PROJEKTU PLANU NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	str. 11
V.	METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU	str. 15
VI.	ROZWIĄZANIA MAJĄC NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OBSZARU NATURA 2000	str. 15
VII.	STRESZCZENIE	str. 17

I. WSTĘP

1. Podstawa prawna opracowania

○ „prognozy oddziaływania na środowisko”

Niniejsza prognoza została wykonana w związku z wymogiem art. 46 pkt 1 oraz art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 283 ze zm.). Prognozę opracowano na podstawie analizy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Oleśnie w rejonie ulicy Rolniczej, założeń ochrony środowiska, informacji o istniejącym i projektowanym sposobie zagospodarowania terenu.

- **projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego** – jako dokumentu, do którego opracowano niniejszą prognozę.

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, sporządzony został na podstawie Ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 293 ze zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz.U. Nr 164, poz. 1587).

2. Cel opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko winna wykazać niekorzystne zmiany w środowisku, które mogą nastąpić w wyniku rozwoju terenów zurbanizowanych, przeanalizować zastosowane w planie regulacje w zakresie stosowania właściwych rozwiązań w szczególności dotyczących problematyki odprowadzania ścieków i zagospodarowania odpadów, emisji hałasu i zanieczyszczeń. Celem prognozy jest przeanalizowanie skali spodziewanych zagrożeń i uciążliwości dla środowiska, wpływu na krajobraz naturalny i kulturowy oraz poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.

3. Powiązania projektu planu z innymi dokumentami.

Prognozę sporządzono z uwzględnieniem informacji zawartych w:

- obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Olesno wprowadzonym uchwałą Nr XV/132/15 Rady Miejskiej w Oleśnie z dnia 28 grudnia 2015 r.;
- Prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej dla potrzeb miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Oleśnie w rejonie ulic: Leśnej, Rolniczej, Targowej, Sienkiewicza, Gorzowskiej i Sosnowej;
- Opracowaniu ekofizjograficznym gminy Olesno. 2013;

Przyjęta w projekcie planu funkcja odpowiada przeznaczeniu terenu zapisanemu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Olesno, wprowadzonym uchwałą Nr XV/132/15 Rady Miejskiej w Oleśnie z dnia 28 grudnia 2015 r.

Plan obejmuje obszar o powierzchni ok. 1,4 ha. Celem planu jest przygotowanie kolejnych terenów związanych rozwojem przedsiębiorczości na terenie Miasta Olesna w sąsiedztwie obszaru objętego granicami Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i dotyczy gruntów będących w większości własnością Gminy Olesno.

II. ZAKRES OPRACOWANIA, WYKORZYSTANE MATERIAŁY, METODY SPORZĄDZENIA PROGNOZY

Prognozę oddziaływania na środowisko, sporządzoną do omawianego projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan informacji o środowisku przyrodniczym oraz przewidywanym zainwestowaniu i zagospodarowaniu terenu. Ustosunkowano się do ustaleń projektu planu, przyjętych w nim założeń ochrony środowiska oraz wskazano potencjalne zagrożenia dla środowiska.

Opracowanie prognozy poprzedziła wizja lokalna w terenie pozwalająca rozpoznać i ocenić cechy terenu, stopień jego degradacji, formę użytkowania terenów, stan środowiska oraz podatność na degradację. Aktualny stan środowiska oraz jego zasoby, ocenione zostały na podstawie opracowania ekofizjograficznego. Ocenę ewentualnych zagrożeń dla środowiska, jakie mogą wystąpić przy zagospodarowaniu terenu określonym w projekcie planu, oparto na podstawie danych z podobnych zamierzeń realizowanych w zbliżonych warunkach.

W trakcie sporządzania prognozy korzystano z następującej literatury:

- Cichocki Z. 2004. Problematyka ochrony przyrody w planowaniu miejscowym oraz wybrane zagadnienia dotyczące opracowań ekofizjograficznych i prognoz oddziaływania na środowisko. Oficyna Wydawnicza ZOIU, Wrocław.

- Korzeniak G. 1998. Prognozowanie skutków przyrodniczych planów zagospodarowania przestrzennego. Poradnik metodyczny. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej (Oddział w Krakowie), Kraków.
- Sas – Bojarska Aleksandra. 2007. Przewidywanie zmian krajobrazowych w gospodarowaniu przestrzenią z wykorzystaniem ocen oddziaływania na środowisko na przykładzie transportu drogowego. Przedsiębiorstwo Prywatne WIB, Gdańsk.
- Kistowski M. Regionalny model zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska Polski a strategię rozwoju województw. Uniwersytet Gdański, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Gdańsk – Poznań. 45, 392, 2003. [w języku polskim].
- Kozłowski S. Przyszłość ekorozwoju. Wydawnictwo KUL. 197, 586, 2005.
- Borys T. (red.) Borys T. W stronę zrównoważonego rozwoju polskich gmin i powiatów. Zarządzanie Zrównoważonym rozwojem. Agenda 21 w Polsce – 10 lat po Rio. Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko. Białystok. 40, 279, 2003.
- Marczewski, M. Maniakowski. Ptasie Ostoje, Carta Blanca Sp. z o.o. Grupa Wydawnicza PWN, 2010.

III. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA

1. Charakterystyka stanu i funkcjonowania środowiska

1.1. Lokalizacja terenu

Teren opracowania położony jest w Oleśnie w rejonie ulicy Rolniczej i stanowi kontynuację rozwijających się, po północnej stronie miasta Olesno, strefy obszarów aktywności gospodarczej.

1.2. Położenie fizycznogeograficzne i geomorfologia terenu

Według podziału fizycznogeograficznym Jerzego Kondrackiego, omawiany teren leży na w obrębie Wyżyny Woźnicko - Wieluńskiej. Wyżyna ta zajmuje powierzchnię około 3740 km² i składa się z sześciu mezoregionów: Wyżyny Wieluńskiej, Obniżenia Liswarty-Proсны, Progu Woźnickiego, Obniżenia Górnej Warty, Progu Serbskiego oraz Obniżenia Krzepickiego. Od północy Wyżyna Woźnicko - Wieluńska graniczy z Niziną Południowowielkopolską, od wschodu z Wyżynami Małopolską i Krakowsko-Częstochowską, od południa z Wyżyną Śląską, natomiast od zachodu z Niziną Śląską.

Obszar badań położony jest w zasięgu Obniżenia Liswarty – Proсны, charakteryzuje się nieurozmaiconą rzeźbą bez przekształceń pochodzenia antropogenicznego. Jest to wysoczyzna plejstoceńska, morenowa płaska,

o deniwelacjach terenu 3m - 5m, zbudowana z piasków i żwirów wodnolodowcowych, miejscami na glinach zwałowych; spadki terenu utrzymują się tu w granicach 0 - 3 %. Na przeważającej części przedmiotowego terenu, występują gliny. Są to grunty rodzime, nie skaliste, średnio i zwięzłe spoiste wykształcone w postaci glin, glin piaszczystych i piasku gliniastego, o stopniu plastyczności uzależnionym od stopnia uwilgocenia. Charakteryzują się nośnością, o mniej korzystnych warunkach podłoża w warstwie glin z uwagi na skłonność do uplastycznienia pod wpływem wilgoci. Wody gruntowe o zwierciadle swobodnym lub lekko napiętym, występują na różnych głębokościach, przy glinach w podłożu występują płytko do 1,5m ppt., przy większych głębokościach mogą występować sączenia z infiltracją wód opadowych. Jedynie w części zachodniej występują piaski i żwiry stanowiące grunty rodzime, nie skaliste, średnio i gruboziarniste, mało spoiste, wykształcone głównie w postaci piasków średnich i grubych. Są to grunty nośne o korzystnych warunkach podłoża w warstwie podścielającej.

1.3. Warunki klimatyczne

Według podziału na dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski R. Gumińskiego cały obszar gminy Olesno należy do dzielnicy częstochowsko-kieleckiej, którą charakteryzują poniższe parametry:

- czas trwania okresu wegetacyjnego 210 – 220 dni,
- średnia roczna temperatura powietrza 7,6 - 8⁰ C,
- średnia temperatura stycznia -1,5⁰ – 2,2 C,
- średnia temperatura lipca 17,6 – 17,9⁰ C,
- liczba dni z przymrozkami 101 dni.

Jak wynika z danych, układ temperatur jest korzystny dla wegetacji roślin. Przebieg roczny wilgotności jest słabo zróżnicowany. Maksymalne wartości występują jesienią i zimą, minimum wiosną. Z wilgotnością powietrza wiąże się zjawisko mgieł. Zjawisko to występuje przeważnie w okresach późno jesiennych, w obszarach narażonych na intensywną kondensację pary wodnej.

Średnia suma opadów wynosi przeważnie 620-660 mm, ze znaczną kulminacją w okresie letnim (260 mm), w miarę równomiernym rozkładem w pozostałych miesiącach, w okresie zimowym odnotowane są minima /ok.140 mm/. W okresie wegetacyjnym przypada 65% opadów sumy rocznej. Dni z opadem średnio w roku występują przez ok. 160. Ich wielkość jest większa na ogół nad terenami leśnymi. Pokrywa śnieżna występuje znów przez ok. 60 dni w ciągu roku, od grudnia do marca, sporadycznie w listopadzie i kwietniu.

Duże zachmurzenie występuje w okresie późnej jesieni i zimy, dochodząc do 77% pokrycia nieba w miesiącu. Znów najmniej chmurny miesiąc to sierpień, wrzesień oraz czerwiec. A dni pogodnych o średnim dobowym zachmurzeniu poniżej

20% jest średnio w roku 55, najczęściej we wrześniu, październiku i marcu. W cyklu od listopada do stycznia ponad połowę dni w miesiącu stanowią dni pochmurne o średnim zachmurzeniu ponad 80%, średnio w roku 115.

W okresie letnim dominują wiatry z kierunków zachodnich, w okresie zimowym przeważają wiatry z kierunków północno-zachodnich. Natomiast liczba cisz atmosferycznych stanowi ok. 8,5% czasu w skali roku. Warunki anemometryczne są przeważnie korygowane są przez obszary leśne, w istotny sposób zwiększające turbulencję w przyziemnej warstwie powietrza, co ma wpływ na zmniejszenie prędkości wiatrów dolnych, ukierunkowanie strug powietrza i spadek ich prędkości.

Obszar objęty projektem planu cechuje się dobrymi warunkami przewietrzania i nasłonecznienia, i generalnie korzystnymi warunkami dla człowieka. Pewien wpływ na warunki klimatyczne może mieć dolina rzeki Młynówki znajdująca się w niewielkiej odległości od terenu badań, po stronie południowej.

1.4. Hydrografia terenu

Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się w dorzeczu Odry, pomiędzy Małą Panwią, a Wartą, która stanowi granicę z Wyżyną Krakowsko-Częstochowską i Niecką Włoszczowską. Przedmiotowy teren odwadniany jest przez ciek wodny Młynówka, odprowadzający swe wody do rzeki Stobrawy.

1.5. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Obszar objęty projektem planu obejmuje otwarty teren rolniczy charakteryzujący się występowaniem przekształconej szaty roślinnej ograniczającej się do naturalnych mieszanek ziół i traw, uzupełnianych lokalnymi zakrzewieniami. Świat zwierzęcy na obszarze opracowania jest ograniczony do gatunków śródpolnych – głównie gryzoni oraz drobnych ptaków. W rejonie zadrzewień występuje zięba, makolągwa, dzwonec, szczygieł, kos, trznadel, kwiczoł, sroka. W rejonie pól otwartych występuje: potrzos, pliszka żółta, kuropatwa, przepiórka, pokląskwa, skowronek polny. Ponadto pola wykorzystywane są jako teren łowiecki przez pustułę i myszołowa. W sąsiedztwie zabudowy występuje: sierpówka, pliszka siwa, mazurek, wróbel domowy.

2. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym oddziaływaniem

2.1. Emisja hałasu

Degradacja środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska na przedmiotowym obszarze, związana jest z ruchem pojazdów obsługującym sąsiednie tereny magazynowo – produkcyjne oraz z działalnością dużego gospodarstwa rolnego sąsiadującego z obszarem badań od strony wschodniej.

2.2. Zanieczyszczenie środowiska wodnego, gruntu oraz warstwy glebowej

Zanieczyszczenia wód gruntowych i gruntu mogą mieć charakter napływowy związany z odprowadzaniem nieoczyszczonych ścieków bytowych i komunalnych bezpośrednio do gruntu lub wód powierzchniowych oraz stosowanie nieszczelnych zbiorników na nieczystości, na obszarach nieskanalizowanych. Jednak z uwagi na znaczną odległość od tego typu obszarów oraz w związku z faktem, iż miasto Olesno i sąsiednia wieś Świercze są skanalizowane, zagrożenie to praktycznie nie występuje.

Potencjalne źródło zanieczyszczeń gruntu i wód gruntowych ściekami przemysłowymi i substancjami ropopochodnymi, stanowią sąsiednie istniejące zakłady produkcyjne. Innym potencjalnym źródłem zagrożeń dla środowiska gruntowo-wodnego w rejonie terenu objętego opracowaniem są również tereny rolnicze. Do głównych obszarowych rodzajów zanieczyszczeń z terenów upraw rolnych należą azotany i fosforany pochodzące ze stosowania nawozów mineralnych i naturalnych, stosowanych w nadmiernych dawkach lub w niewłaściwy sposób oraz substancje toksyczne - głównie metale ciężkie, pochodzące z chemicznych środków ochrony roślin.

2.3. Zanieczyszczenie powietrza

Gmina Olesno położona jest z dala od głównych, regionalnych centrów przemysłowych, przy dużym udziale terenów leśnych, pozbawiona jest zróżnicowanego przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do atmosfery. Pomimo to, jak wynika z oceny bieżącej wykonanej przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Opolu, w strefie opolskiej, największe przekroczenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu stwierdzono dla benzenu, benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu PM 2,5.

Do głównych źródeł emisji zanieczyszczeń zaliczyć należy obiekty produkcyjno-przemysłowe oraz scentralizowane źródła grzewcze dla obsługi osiedli i pojedynczych obiektów użyteczności publicznej. Istotnym źródłem uciążliwości na terenach zabudowanych jest niska emisja zanieczyszczeń z lokalnych źródeł grzewczych i palenisk indywidualnych oraz zanieczyszczenia komunikacyjne. Szczególnie uciążliwe dla środowiska pozostają paleniska indywidualne, które

posiadają niskie emitery, a spala się w nich często paliwa o złej jakości, co powoduje emisję o szkodliwej strukturze zanieczyszczeń. W procesie spalania paliw stałych powstają następujące rodzaje zanieczyszczeń, które dostają się do powietrza:

- pył powstający z popiołu zawartego w węglu,
- dwutlenek i trójtlenek siarki – powstający w wyniku spalania siarki zawartej w paliwie,
- tlenki azotu – tworzące się z azotu zawartego w paliwie jak i w powietrzu doprowadzonym do spalania,
- tlenek węgla – tworzący się w przypadku niepełnego spalania paliwa.

2.4 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń projektu planu

W omawianym projekcie planu zagospodarowania przestrzennego, przewidywany jest rozwój terenów inwestycyjnych w stosunkowo niewielkim stopniu i dotyczy poszerzenia terenów produkcyjno – usługowych na obszarze ok. 1,4 ha. Jest to działanie mogące wprowadzić potencjalnie zwiększenie uciążliwości oraz stopnia zagrożeń płynących z przyszłych inwestycji. Wykluczenie lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz działalności produkcyjnej zaliczonej do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także lokalizacji działalności związanej z recyklingiem i składowaniem odpadów oraz zakładów kamieniarskich, niewątpliwie znacząco obniża potencjalny stopień zagrożeń dla środowiska. Pomimo to realizacja planowanych zamierzeń zwiększy skalę zagrożeń i uciążliwości dla środowiska, w stosunku do sytuacji obecnej. Brak realizacji założeń omawianego projektu planu, nie zmieni charakteru istniejącego sposobu użytkowania terenu.

2.5 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności w odniesieniu do obszarów chronionych na podstawie *ustawy o ochronie przyrody*

Przedmiotowy teren objęty opracowaniem nie zalicza się do obszarów cennych przyrodniczo. Jest to fragment pól uprawnych o przeciętnych walorach rolniczych. Na obszarze badań oraz w sąsiedztwie nie występują obszary i obiekty objęte ochroną prawną, w tym obszary Natura 2000. Nie stwierdzono występowania stanowisk roślin, grzybów i siedlisk chronionych. Potencjalnie mogą występować gatunki ptaków chronionych stwierdzone jako występujące na obszarze gminy Olesno, na mocy *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2004r Nr 220, poz. 2237)*, takie jak: kos *turdus merula*, zięba *fringilla coelebs*, makolągwa *carduelis cannabina*, dzwonec *cerduelis chloris*, szczygieł *carduelis carduelis*,

trznadel *emberiza citrinella*, kwiczoł *turdus pilaris*, sroka *pica pica* - w okresie od 15 marca do 30 czerwca, potrzos *emberiza schoeniclus*, pliszka żółta *motacilla flava*, przepiórka *coturnix coturnix*, pokląskwa *saxicola rubetra*, sierpówka *streptopelia decaocto*, pliszka siwa *motacilla alba*, mazurek *passer montanus*, wróbel *passer domesticus*. Ponadto żerują: pustułka *falco tinnunculus* i myszołów *buteo buteo*.

Analizując zapis projektu planu w odniesieniu do przepisów *ustawy o ochronie przyrody*, z uwagi na projektowane przeznaczenie terenu pod działalność produkcyjno – usługową, trudno jest wskazać istotne założenia mające na celu zachowanie istniejących terenów o stosunkowo ograniczonym stopniu przekształceń. Charakter projektowanej działalności powoduje, iż nie ma wielkich możliwości w zakresie wzmocnienia naturalnych cech krajobrazu przyrodniczego. W projekcie planu zakłada się ograniczenia uciążliwości płynących z lokalizacji nowych inwestycji poprzez wprowadzenie właściwych ustaleń w zakresie:

- gospodarowania odpadami,
- odprowadzania ścieków,
- zabezpieczenia gruntu przed możliwością skażenia substancjami chemicznymi lub ropopochodnymi,
- stosowania wskaźników zagospodarowania terenów w tym zachowania powierzchni biologicznie czynnej,
- stosowania urządzeń grzewczych o wysokiej sprawności spalania i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń.

Są to zapisy wpisujące się w cele ochrony przyrody zapisane w *ustawie o ochronie przyrody*, wspomagające zachowanie różnorodności biologicznej, właściwych terenów zabudowanych i niezabudowanych, zachowania w możliwie maksymalnym stopniu naturalnej odporności terenu na degradację. Nastąpią znaczne przekształcenia fauny i flory w środowisku. Trwale zostaną wyeliminowane gatunki charakterystyczne dla otwartych pól uprawnych. W przypadku szaty roślinnej nie będzie to istotna różnica z uwagi na fakt, iż naturalna roślinność już nie występuje. W przypadku fauny zostaną wyparte takie gatunki jak: pokląskwa, pliszka żółta, potrzos oraz stracą tu swoje żerowiska ptaki drapieżne: pustułka i myszołów.

Projektowaną strefę aktywności gospodarczej, koncentrującą tego typu działalność na jednym obszarze należy rozpatrywać w szerszym zakresie niż w odniesieniu do konkretnego terenu, na którym planowana jest koncentracja obiektów i działalności generujących istotne negatywne oddziaływanie na środowisko. W odniesieniu do terenów sąsiednich, będzie to działanie pozytywne dla środowiska, bowiem przyczyni się do koncentracji działalności potencjalnie uciążliwych w terenie przygotowanym infrastrukturalnie, odciążając jednocześnie inne tereny o większym znaczeniu dla środowiska, nieuzbrojone i nieskomunikowane oraz w których lokalizacji tego typu terenów będzie potencjalnie stanowić konflikty społeczne.

2.6 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

- Dokumenty na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym.

Temat ochrony środowiska stanowi istotną część polityki Unii Europejskiej, obejmuje swym zakresem wszystkie dziedziny życia społeczno - gospodarczego oraz dotyczy działań o efektach długofalowych. Jednym z podstawowych dokumentów w zakresie ochrony środowiska ustanowionym przez Unię Europejską do 2020 roku VII Program Działań Środowiskowych Wspólnoty w zakresie środowiska (dokument roboczy Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. zatytułowany "Dobrze żyć w granicach naszej planety". Obszary priorytetowego działania obejmują zagadnienia dotyczące zmian klimatycznych, przyrody i bioróżnorodności, środowiska, zdrowia i jakości życia, zasobów naturalnych i odpadów. Cele programu zawierają główne zasady polityki w zakresie ochrony środowiska. Szczególną wagę przykładają się także do tematyki zmian klimatycznych, co wiąże się z wypełnianiem zobowiązań Unii Europejskiej związanych z ratyfikacją Protokołu z Kioto, czy Traktatu Akcesyjnego.

Postanowienia ww. dokumentów w części związanej z zagospodarowaniem przestrzennym zostały uwzględnione w projekcie planu poprzez właściwe rozwiązania w zakresie odprowadzania ścieków i zagospodarowania odpadów, co wpisuje się w ogólne zasady oszczędnego gospodarowania zasobami środowiska oraz likwidacji zanieczyszczeń. Teren jest uzbrajany w infrastrukturę techniczną zapewniającą prawidłową obsługę terenów inwestycyjnych w szczególności w zakresie odprowadzania ścieków.

- Dokumenty na szczeblu krajowym.

Strategicznym celem polityki ekologicznej państwa sformułowanym w dokumencie *Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą na do roku 2016*, było zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju oraz tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego, poprzez wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska, ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii, dalsza poprawa jakości środowiska oraz bezpieczeństwa ekologicznego, ochrona klimatu.

Zagadnienia poruszane w ww. dokumencie zostały zasadniczo uwzględnione w projekcie planu, poprzez wzmocnienie systemu zarządzania i ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz poprawy bezpieczeństwa ekologicznego wyrażane m. innymi w postaci racjonalnego wskazania terenów przydatnych do inwestowania z poszanowaniem walorów naturalnych (wybór obszaru lokalizacji tego typu inwestycji położonego w znacznej odległości od terenów osiedleńczych).

- Dokumenty na szczeblu wojewódzkim.

Celem Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego jest podnoszenie poziomu życia mieszkańców, poprawa konkurencyjności regionu z uwzględnieniem zachowania zasad zrównoważonego rozwoju. Dąży się do identyfikacji i likwidacji skutków zagrożeń dla zdrowia, życia, mienia i środowiska, inwentaryzacji dziedzictwa cywilizacyjnego regionu, budowy infrastruktury zapewniającej jego bezpieczeństwo.

Analizowany projekt planu zasadniczo realizuje zadania postawione przez dokumenty wojewódzkie, w sposób jaki jest możliwy na terenach aktywności gospodarczej.

2.7. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 96, poz. 1110) oraz z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Realizacja zainwestowania nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji ma charakter lokalny, a ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało niewielki zasięg.

IV. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PLANU NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

1. Tereny usługowo – produkcyjne (U/P)

Projektowane rozmieszczenie na obszarze opracowania terenów inwestycji usługowo – produkcyjnych, należy uznać za właściwe z punktu widzenia urbanistycznego. Duży teren o potencjalnie zwiększonym stopniu uciążliwości, zlokalizowany jest w strefie położonej peryferyjnie w stosunku do zwartej zabudowy mieszkalnej, dając w ten sposób możliwość rozwoju działalności gospodarczej z uwzględnieniem minimalizacji uciążliwości dla tkanki osadniczej. W przyszłości sprzyjać to może przenoszeniu istniejących działalności prowadzonych spośród zabudowy o dominującej funkcji mieszkalnej, gdzie lokalnie może występować sprzeciw ze strony właścicieli sąsiednich nieruchomości oraz ograniczenia w dalszym rozwoju wynikające z konieczności uwzględniania negatywnego wpływu na tereny sąsiednie. Ponadto sprzyjać to

będzie rozwojowi gminy poprzez wpływy z podatków oraz tworzenie miejsc pracy na rynku lokalnym.

1) POWIETRZE - wprowadzenie gazów, pyłów, zapachów oraz emisja hałasu

Źródło emisji zanieczyszczeń będą stanowić systemy grzewcze budynków, obsługujący transport oraz ewentualnie procesy technologiczne. Prognozowane oddziaływanie jest trudne do przewidzenia i uzależnione od rodzaju prowadzonej działalności, rodzaju zastosowania technologii w procesach produkcyjnych oraz systemów grzewczych budynków.

W przypadku lokalizacji obiektów usługowych i produkcyjnych, oddziaływanie na środowisko może być znaczące.

Oddziaływanie na środowisko:

- *Oddziaływanie bezpośrednie krótkoterminowe* – na etapie procesów budowlanych (emisja zanieczyszczeń oraz hałasu pochodząca z maszyn i urządzeń budowlanych oraz transportu).
- *Oddziaływanie bezpośrednie długoterminowe* – emisja zanieczyszczeń związana z procesami technologicznymi, transportu oraz emisja gazów i pyłów z kotłowni o stosunkowo ograniczonym zasięgu, uzależniona od stosowanych technologii grzewczych.
- *Oddziaływanie długoterminowe chwilowe* – emisja hałasu wynikająca z obsługi transportowej terenów działalności gospodarczej oraz pochodząca z procesów technologicznych towarzyszących prowadzonej działalności, głównie w trakcie dnia.
- *Oddziaływanie skumulowane stałe* – związane z występowaniem wielu źródeł uciążliwości, powodujące zwielokrotnienie zagrożeń oraz nakładanie się negatywnych zjawisk towarzyszących funkcjonowaniu terenów działalności gospodarczej.

2) POWIERZCHNIA ZIEMI, WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE - wykorzystanie zasobów środowiska, zanieczyszczenie gleby i gruntu, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków

W terenach inwestycyjnych, zostaną w znacznym stopniu zdegradowane naturalne walory przyrodnicze terenu - gleba, część powierzchni biologicznie czynnej, w miejscach posadowienia budynków oraz terenach o utwardzonej nawierzchni. Utwardzenie powierzchni ziemi na dużym obszarze zaburzy naturalny odpływ wód opadowych i wpłynie negatywnie na równowagę warunków gruntowo – wodnych. Nowe inwestycje stanowią źródło zagrożeń i nieuniknionych

uciążliwości dla środowiska, zwiększenia ogólnej ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia oraz odpadów wymagających składowania i unieszkodliwienia (w tym potencjalnie ścieków i odpadów niebezpiecznych). Jest to naturalne zjawisko towarzyszące funkcjonowaniu terenów aktywności gospodarczej. Projekt planu wprowadza ustalenia rozwiązujące problematykę gospodarki ściekami i odpadami, wykluczające możliwość skażenia środowiska naturalnego, w tym w szczególności wód podziemnych i powierzchniowych.

W celu minimalizacji zagrożeń, projekt wprowadza zapisy eliminujące lub ograniczające w stopniu maksymalnym ujemny wpływ inwestycji na środowisko poprzez:

- stosowanie prawidłowych rozwiązań w zakresie problematyki utylizacji ścieków oraz prawidłowej segregacji i wywozu odpadów,
- ustalenie właściwych wskaźników intensywności zabudowy i udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Oddziaływanie na środowisko:

- *Oddziaływanie bezpośrednie krótkoterminowe* – na etapie procesów budowlanych (czasowe zmiany rzeźby terenu).
- *Oddziaływanie bezpośrednie stałe* – ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej.
- *Oddziaływanie pośrednie* – utwardzenie powierzchni ziemi na dużym obszarze zaburzy naturalny odpływ wód opadowych i wpłynie negatywnie na równowagę warunków gruntowo – wodnych.
- *Stale zagrożenie oddziaływania bezpośredniego* – w terenach aktywności gospodarczej istnieje zagrożenie zanieczyszczenia gruntu oraz wód powierzchniowych i podziemnych nieczyszczonymi ciekami oraz substancjami ropopochodnymi i chemicznymi.
- *Oddziaływanie skumulowane stałe* – związane z występowaniem wielu źródeł uciążliwości, powodujące zwielokrotnienie zagrożeń oraz nakładanie się negatywnych zjawisk towarzyszących funkcjonowaniu terenów działalności gospodarczej.

3) RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, ROŚLINY, ZWIERZĘTA, KRAJOBRAZ, ZASOBY NATURALNE,

Rozwój nowych terenów inwestycyjnych, kosztem otwartych terenów rolniczych, wpływa na ograniczenie obszarów nieprzekształconych lub o niewielkim stopniu przekształceń pochodzenia antropogenicznego. Jest to naturalne zjawisko występujące w obszarach zurbanizowanych. W celu zachowania równowagi biologicznej oraz właściwych proporcji zabudowy w

stosunku do powierzchni biologicznie czynnej w skali lokalnej, projekt planu ustala właściwe wskaźniki intensywności zabudowy oraz powierzchni biologicznie czynnej.

Nastąpią znaczne przekształcenia fauny i flory w środowisku. Trwale zostaną wyeliminowane gatunki charakterystyczne dla otwartych pól uprawnych. W przypadku roślinności nie będzie to istotna różnica z uwagi na fakt, iż naturalna roślinność dotyczy mieszanki traw i ziół i lokalnych zakrzewień. Z uwagi na wieloletnie wykorzystywanie rolnicze, nie występują tu cenne gatunki. W przypadku fauny zostaną wyparte takie gatunki jak: pokląskwa, pliszka żółta, potrzos oraz stracą tu swoje żerowiska ptaki drapieżne: pustułka i myszołów. Pewne przekształcenia nastąpią również na sąsiednim terenie leśnym w pasie przylegającym do przedmiotowego obszaru.

Rozwój terenów zurbanizowanych nie wprowadza nowych elementów w krajobrazie antropogenicznym gminy. Nieodwracalnie przekształcają krajobraz naturalny.

Oddziaływanie na środowisko:

- *Oddziaływanie bezpośrednie* – ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej oraz otwartych terenów niezurbanizowanych.
- *Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, stałe* – ograniczenie naturalnego świata roślinnego i zwierzęcego; utwardzenie powierzchni ziemi na dużym obszarze zaburzy naturalny odpływ wód opadowych i wpłynie negatywnie na równowagę warunków gruntowo – wodnych a pośrednio trwale zmieni naturalne warunki siedliskowe na sąsiednich terenach.
- *Oddziaływanie skumulowane, stałe* – kumulacja równego typu negatywnego oddziaływania prowadzi do powstania uciążliwości charakterystycznych dla funkcjonowania terenów zurbanizowanych, których negatywne oddziaływanie ograniczane jest naturalną odpornością środowiska na degradację, związaną z istniejącymi dużymi obszarami o niewielkim stopniu przekształceń. Oddziaływanie dotyczy terenów zurbanizowanych i bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

2) KLIMAT

W projekcie planu wprowadza się tereny, których funkcjonowanie oddziaływać będzie na klimat lokalny na etapie funkcjonowania zakładów produkcyjno - usługowych. Zmiany naturalnego klimatu lokalnego spowodowane będą zmianą bilansu cieplnego powierzchni ziemi. Wyraża się to poprzez lokalny wzrost temperatur powietrza (w porównaniu do terenów niezabudowanych) oraz wzrost dobowych amplitud temperatury powietrza. Należy się spodziewać, iż w zawiązku

z charakterem planowanych inwestycji nastąpi ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do terenów utwardzonych, w związku z czym, oddziaływanie planowanych inwestycji na klimat lokalny będzie odczuwalne.

3) ZABYTKI

Brak oddziaływania ze względu na brak występowania zabytków.

4) ZDROWIE LUDZI

Rozwój obszarów zurbanizowanych winien uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju wyrażające się między innymi prawidłową lokalizacją określonych form zabudowy, minimalizujące powstanie potencjalnego negatywnego oddziaływania na zdrowie mieszkańców. Duży obszar aktywności gospodarczej lokalizowany jest w znacznej odległości od zwartej tkanki osadniczej, co należy rozpatrywać jako działanie pozytywne. Wykluczenie możliwości lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz działalności produkcyjnej zaliczonej do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także lokalizacji działalności związanej z recyklingiem i składowaniem odpadów i zakładów kamieniarskich, należy rozpatrywać pozytywnie z punktu widzenia ochrony środowiska w odniesieniu do sąsiadujących istniejących dwóch budynków mieszkalnych położonych po południowej stronie granicy opracowania planu.

V. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU

Proponuje się monitorowanie skali presji na środowisko na podstawie wyników państwowego monitoringu WIOŚ w zakresie stanu jakości poszczególnych elementów środowiska oraz występujących tendencji i dynamiki zmian. Analizę danych o środowisku zebranych przez WIOŚ przedstawiane są corocznie.

VI. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OBSZARU NATURA 2000

Prognozę oddziaływania na środowisko do omawianego projektu planu sporządzono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan informacji o środowisku przyrodniczym oraz przewidywanych kierunkach zainwestowania i zagospodarowania terenów. Ocena ewentualnej degradacji środowiska i zagrożeń zanieczyszczeniem,

oparta została na danych dotyczących inwestycji o podobnym charakterze, lokalizowanych na obszarach o zbliżonych uwarunkowaniach przyrodniczych.

Projektowana lokalizacja, na obszarze opracowania, terenów inwestycji usługowo – produkcyjnych, należy uznać za właściwe z punktu widzenia urbanistycznego. Duży teren o potencjalnym zwiększonym stopniu uciążliwości, lokalizowany jest w strefie położonej peryferyjnie w stosunku do zwartej zabudowy mieszkalnej, dając w ten sposób możliwość rozwoju działalności gospodarczej z uwzględnieniem minimalizacji uciążliwości dla zwartej tkanki osadniczej. W przyszłości sprzyjać to może przenoszeniu istniejących działalności prowadzonych spośród zabudowy o dominującej funkcji mieszkalnej, gdzie lokalnie może występować sprzeciw ze strony właścicieli sąsiednich nieruchomości oraz ograniczenia w dalszym rozwoju wynikające z konieczności uwzględniania negatywnego wpływu na tereny sąsiednie.

Podstawowym wyznacznikiem przy wprowadzaniu nowych elementów zagospodarowania do środowiska, winno być zachowanie właściwych proporcji między terenami zurbanizowanymi a otwartymi, jak również zachowanie ciągłości terenów otwartych oraz przyjęcie i zrealizowanie takich rozwiązań funkcjonalnych i przestrzennych, które umożliwiają zachowanie wartości środowiska lub zminimalizowanie niekorzystnych zmian.

Analizując możliwość wprowadzenia rozwiązań alternatywnych skupiono się na poszczególnych komponentach środowiska, uwzględniono słabe punkty oraz metody minimalizacji niekorzystnych skutków realizacji założeń projektowanych dokumentów dla środowiska. Po rozważeniu możliwości wprowadzenia innych rozwiązań alternatywnych dla projektowanych terenów uznano, iż zaproponowane w projekcie planu założenia są generalnie wystarczające z punktu widzenia prawidłowości rozwiązań planistycznych, przy czym należy zauważyć, iż zasięg i przeznaczenie terenów aktywności gospodarczej wyznaczony został na etapie sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Pozytywnie ocenia się wykluczenie możliwości lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz działalności produkcyjnej zaliczonej do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także lokalizacji działalności związanej z recyklingiem i składowaniem odpadów i zakładów kamieniarskich, z punktu widzenia ochrony środowiska w odniesieniu do sąsiadujących istniejących dwóch budynków mieszkalnych położonych po południowej stronie granicy opracowania planu. Projektowane ustalenia analizowanego dokumentu nie wymagają określenia dodatkowych środków naprawczych lub kompensujących negatywne oddziaływanie na środowisko.

VII. STRESZCZENIE

Projekt planu dotyczy obszaru ok. 1,4 ha, stanowiącego obszar rozwoju strefy koncentracji terenów aktywności gospodarczej położonej na obszarze miasta Olesno, w ramach Katowickiej Strefy Ekonomicznej. Teren opracowania położony jest w rejonie ulicy Rolniczej. Z punktu widzenia urbanistycznego, należy uznać za prawidłową projektowaną lokalizację obszaru poza terenem zwartej miejskiej tkanki osadniczej, co ogranicza negatywne oddziaływanie uciążliwości towarzyszących prowadzonej działalności na zabudowę mieszkalną. W przyszłości sprzyjać to może przenoszeniu istniejących działalności prowadzonych spośród zabudowy o dominującej funkcji mieszkalnej, gdzie lokalnie może występować sprzeciw ze strony właścicieli sąsiednich nieruchomości.

Obszar objęty projektem planu obejmuje otwarte tereny rolnicze. W rejonie obszaru objętego opracowaniem, nie stwierdza się dynamicznych zmian w środowisku na skutek obecnie prowadzonych inwestycji. Realizacja wymienionych zamierzeń zwiększy skalę zagrożeń i uciążliwości dla środowiska.

Negatywnym aspektem lokalizacji zabudowy na przedmiotowym obszarze, jest ograniczenie otwartych terenów wykorzystywanych rolniczo, przy czym należy podkreślić, iż jest to obszar w granicach miasta i przeznaczenie terenów rolniczych pod zainwestowanie jest działaniem naturalnym i prawidłowym. W terenach zurbanizowanych, zostaną trwale zdegradowane naturalne walory przyrodnicze terenu (gleba, część powierzchni biologicznie czynnej). Wystąpią uciążliwości dla środowiska w postaci: emisji zanieczyszczeń, hałasu, ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia oraz odpadów wymagających właściwego zagospodarowania. Jest to naturalny proces towarzyszący urbanizacji. Skala uciążliwości i zagrożeń dla środowiska płynących z projektowanego sposobu zagospodarowania, będzie uzależniona od rodzaju inwestycji lokalizowanych na przedmiotowym obszarze. Może być to oddziaływanie znaczące.

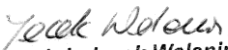
Utwardzenie powierzchni ziemi na dużym obszarze zaburzy naturalny odpływ wód opadowych i wpłynie negatywnie na równowagę warunków gruntowo – wodnych. Może to mieć znaczący negatywny wpływ na naturalny poziom wód gruntowych w rejonie inwestycyjnym oraz równowagę warunków gruntowo – wodnych. Przeznaczenie przedmiotowego terenu pod zabudowę usługowo – produkcyjną, jest rozwiązaniem właściwym pod względem funkcjonalno – przestrzennym i nie ma istotnego znaczenia dla ochrony naturalnych walorów przyrodniczych obszaru gminy. Nie stwierdza się przyrodniczych predyspozycji terenu badań, jako elementu, który powinien pełnić funkcje przyrodnicze w kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej Olesna. Prognozuje się, iż w zależności od rozwijanych działalności, może powstać negatywne oddziaływanie na środowisko.

Po rozważeniu możliwości wprowadzenia rozwiązań alternatywnych dla projektowanych terenów uznano, iż zaproponowane w projekcie planu założenia są właściwe z punktu widzenia prawidłowości rozwiązań planistycznych i środowiskowych, odpowiadających typowi wprowadzanych funkcji, przy czym pozytywnie ocenia się sprawdzenie zakazu lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz działalności produkcyjnej zaliczonej do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także lokalizacji działalności związanej z recyklingiem i składowaniem odpadów i zakładów kamieniarskich, w aspekcie istniejących w sąsiedztwie dwóch budynków mieszkalnych położonych po południowej stronie granicy opracowania planu. Projektowane ustalenia analizowanego dokumentu nie wymagają określenia dodatkowych środków naprawczych lub kompensujących negatywne oddziaływanie na środowisko. Posiadanie przez Gminę terenów inwestycyjnych, jest niezwykle istotnym elementem zagospodarowania przestrzennego zgodnego z potrzebą zachowania ładu przestrzennego i świadczy o pozytywnych i świadomych działaniach władz Gminy w zakresie polityki przestrzenno – gospodarczej.

Oświadczenie autora prognozy oddziaływania na środowisko projektu
miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Oleśnie
w rejonie ulicy Rolniczej

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 283 ze zm.), jako kierujący zespołem autorskim prognozy oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Oleśnie w rejonie ulicy Rolniczej, oświadczam, iż posiadam studia wyższe magisterskie, ponad 10-cio letnie doświadczenie w opracowywaniu prognoz oddziaływań na środowisko oraz byłem autorem lub współautorem min. kilkudziesięciu ww. opracowań. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

mgr inż. Jacek Wolanin

mgr inż. Jacek Wolanin